

Ahıska Kimliğinin Göç Sürecinde İnşası: Amerika'ya Göç Eden Ahıska Türkleri*

Tuğça Poyraz**

Abdurrahim Güler***

Öz

Çalışmada 2005 ile 2007 yılları arasında Amerika Birleşik Devletleri'nin Florida Eyaleti'nin Jacksonville şehrine göç eden Ahıska Türklerinin kimliklerini oluşturan unsurlar, göç süreci içerisinde ele alınmıştır. Araştırmanın amacı, Ahıska Türklerinin Amerika'ya göç etme nedenlerinin, yaşadıkları sorunların ve göç sürecinin Ahıska kimliği üzerindeki yansımalarının ortaya konulmasıdır. Araştırmanın verileri, 2016 yılının Ocak-Mart ayları süresince Jacksonville'de yaşayan Ahıska Türklerinden elde edilmiştir. Ahıska Türklerinin sosyal gerçekliklerini onların bakış açılarından anlamak önemli olduğu için çalışmada 9 Ahıska Türkü ile derinlemesine görüşme yapılmış ve gündelik hayatlarını geçirdikleri mekânlarda katılımlı gözlem gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Ahıska Türklerinin ABD'ye göç etmeden önce maruz kaldıkları ayrımcılık, en önemli sorun olarak ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra Ahıska Türklerinin ABD'ye zorunlu olarak ve akrabalarıyla birlikte göç ettikleri ve göç ettikten sonra da Ahıska kimliğinin temel unsurlarını korudukları gözlenmiştir. Ahıska Türklerinin kimliğini belirleyen temel unsurlar ise Türklük, Türkçe ve Müslümanlık olarak saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Ahıska Türkü, göç, zorunlu göç, zincirleme göç, etnik kimlik, kültürel kimlik, dinsel kimlik.

* Geliş Tarihi: 03 Şubat 2018 – Kabul Tarihi: 12 Temmuz 2018

Bu makaleyi şu şekilde kaynak gösterebilirsiniz:

Poyraz, Tuğça ve Abdurrahim Güler (2019). "Ahıska Kimliğinin Göç Sürecinde İnşası: Amerika'ya Göç Eden Ahıska Türkleri". *bilig – Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi* 91: 187-216.

** Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü – Ankara/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3717-4728>

tpoyraz@hacettepe.edu.tr

*** Dr. Öğr. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü – Ağrı/Türkiye

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0317-8221>

aguler@agri.edu.tr

Giriş

Ahıska bölgesi terimi, Türkiye'nin kuzeydoğu, Ermenistan'ın kuzeybatı sınırında yer alan ve Gürcistan'ın güneybatısında Samtshe-Cavahetya bölgesinde bulunan Ahıska, Adigön, Aspinza, Ahılkelek ve Bogdanovka ile bu ilçelere bağlı 200'ün üzerinde köyden oluşan bölgeyi ifade etmektedir (Hasanoglu 2015:76). Ahıska ya da Mesket Türkleri tanımları etnik değil, coğrafi bir adlandırma olup, Ahıska bölgesi ve Türkleri Anadolu Türklüğünün tabii devamıdır. Bu bölgedeki Türk varlığı eski tarihlere dayanmakta olup, 11. ve 12. yüzyıllarda bölge tamamen Türkleşmiştir. 16. yüzyılın sonuna doğru bölge, Osmanlı Devleti'ne katılmıştır (Demiray 2012: 77). 1828 yılına kadar Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşayan Ahıska Türkleri, 1828-29 Osmanlı-Rus Savaşı sonunda Ahıska'nın Ruslara terk edilmesinden sonra Çarlık Rusyası ve Sovyetler Birliği'nin izlediği zorunlu göç ve sürgün politikalarıyla vatanlarından göç ettirilmişlerdir. Sovyetler Birliği içindeki çeşitli ülkelerde sürgün hayatı yaşayan Ahıska Türkleri, anavatanları olan Ahıska'ya bir daha dönememişlerdir (Yılmaz ve Mustafa 2014: 2).

II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Ahıska bölgesinden 40.000 kadar Ahıskalı erkek Alman cephesine sevk edilmiş, Ahıskalı kadınlar, çocuklar ve yaşlılar ise demiryolu yapımında çalıştırılmıştır. 1944 yılının Kasım ayının 14'ünü 15'ine bağlayan gece ise Stalin'in emriyle Ahıska Türkleri trenlerle sürgün edilmiş (Buntürk 2015:88-89), yapımında çalıştıkları demiryolu birçoğuna mezar olmuştur. 1944 yılında gerçekleşen sürgünde yaklaşık olarak 90.000-120.000 kişilik Ahıska Türkü topraklarından sürülüp, genellikle Orta Asya'ya ve özellikle de Özbekistan'a yerleştirilmiştir (Kurt 2015: 199). Ahıska Türklerinin sürgün edilmesinin nedeni, jeopolitik hesaplar ve Türkiye sınırına yakınlıktan kaynaklı endişeler ile bölgenin Türk ve Müslüman karakterinin değiştirilmek istenmesidir (Kolukırık 2011: 168).

1989 yılının Nisan ayında Özbekistan'da başlayan bir pazar kavgası, provokasyonların da etkisiyle günden güne büyümüştür. Fergana Olayları olarak bilinen kargaşada masum insanların canına kıyılmış, yüzlerce ev, hatta köyler yakılıp yıkılmış, iş yerleri ve otomobillere zarar verilmiştir. Bu olaylar sonucunda Ahıska Türkleri, burayı terk ederek Rusya'nın iç kesimlerine, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Türkmenistan'a göç etmek zorunda kalmışlardır (Kurt ve Açıkgöz 2017: 109).

Fergana olaylarından sonra Rusya'nın ortalarına yerleştirilen binlerce Ahıska Türkü, Kuzey Kafkasya'ya özellikle de Krasnodar bölgesine göç etmiştir. Aydıngün ve Aydıngün (2014)'e göre Krasnodar bölgesinde yaşayan Ahıska Türkleri ayrımcılıklara maruz kalmışlardır. Sovyetler Birliği dağılmadan önce bölgeye gelmiş olmaları nedeniyle, Rusya Federasyonu pasaportu alma hakkına sahip olan Ahıska Türklerine oturma izni (propiska) verilmemiş ve bunun bir uzantısı olarak Ahıska Türkleri pasaportsuz kalmış, sonuç olarak devletsiz duruma düşmüşlerdir. Oturma izni verilmemesi Ahıska Türklerinin mülk sahibi olma, yasal olarak çalışma, geçerli herhangi bir kimlik sahibi olma, evlilikleri ve doğumları yasal olarak kaydettirme, emeklilik hakkı gibi temel haklardan mahrum edilmelerine neden olmuştur. Aydıngün (2013), geçerli bir kimlik belgesi olmayan, dolayısıyla pasaportsuz kalan Ahıska Türklerinin maddi olanakları iyi olsa bile seyahat etmelerinin ya da göç etmelerinin imkânsız olduğunu belirtmektedir. Tüm bu anti-demokratik uygulamaların uluslararası örgütlerin dikkatini çekmesiyle Ahıska Türklerinin ABD'ye göç süreci başlamıştır. Ahıska Türklerinin kendi topraklarına dönüşlerinin sağlanamaması da kalıcı çözüm olarak başka bir ülkeye göçü gerekli kılmıştır.

1980 yılında Amerikan Kongresi'nde kabul edilen Mülteci Yasası ve buna bağlı olarak başlatılan ABD Mülteci Programı kapsamında Ahıska Türklerinin Amerika'ya göçmen/mülteci olarak gidebilmeleri sağlanmıştır (Aydıngün ve Aydıngün 2014: 122). ABD Dışişleri Bakanlığı, Krasnodar bölgesindeki Ahıska Türklerinin “vatansız” ve “hiç kimse olma” statüsüne son vermek için 11 Eylül saldırılarından sonra ilk kez “Yeniden Yerleştirme ve İskân” kanun teklifini hazırlayarak Amerikan Kongresi'ne sunmuştur. Ahıska Türklerinin Amerika kanunlarında adı “American Meskhetian Türk” olarak geçmiştir. Ahıska Türkleri için çıkarılan “Özel Kaygılar Göçmen Yasası”na göre, her yıl bütçe döneminde Ahıska Türklerini de kapsayan göçmen grupları ABD'de iskân edilecektir (Aslan 2015: 71-72).

2004 yılında başlayan çalışmalar neticesinde 2006'ya kadar ABD'ye giden Ahıska Türkleri otuzdan fazla eyalete yerleştirilmiştir. ABD'nin Ahıska Türklerini göçmen olarak kabulünde, onlara ilişkin yaptığı araştırmalar etkili olmuştur. Bu araştırmalar neticesinde Ahıska Türklerinin çektikleri acılar, radikal dincilikten uzak olmaları, yaşadıkları ülkelerin yönetimlerine sorun çıkarmamaları, çalışkanlıkları ve yeni ortamlara kolay uyum sağla-

maları gibi özelliklerinin ABD Mülteci Programı'nın içeriğiyle benzeştiği tespit edilmiştir. 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD, Ahıska Türklerini, güvenliğini tehdit etmeyecek göçmen bir topluluk olarak gördüğü için tercih etmiştir (Aydınğün ve Aydınğün 2014: 123-124).

Ahıska Türkleri, 350 ila 400 bin civarındaki nüfuslarıyla günümüzde anavatanları dışında Azerbaycan, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, Rusya, Türkiye, Ukrayna, Özbekistan ve ABD olmak üzere dokuz farklı ülkede yaşamaktadır (Kahraman ve İbrahimov 2013: 77). ABD'de Ohio, Pennsylvania, Washington DC, Illinois, Kentucky, Arizona, Idaho, Texas, Virginia, New York ve Colorado en yoğun yaşadıkları bölgelerdir (Aydınğün et al. 2006: 26). Araştırma kapsamında analiz edilecek Ahıska Türkleri ise, Florida Eyaleti'nin Jacksonville şehrinde yaşamaktadır. Florida Eyaleti'nde Jacksonville ve Orlando'da olmak üzere toplamda 60 aile yaşamaktadır (<http://www.ahiskalilar.org/portal/modules.php?name=News&file=article&sid=254>).

Bu çalışmada ABD'ye zorunlu olarak göç eden Ahıska Türklerinin kimliklerini oluşturan unsurlar ele alınmaktadır. Kimliğin değişken niteliği göz önüne alınarak, göç edilen mekânda kimliğin nasıl inşa edildiği ve ne tür değişimlere uğradığı soruları da cevaplandırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca göç süreci ile birlikte mekânsal olarak kendi kültürlerinden uzakta yaşayan göçmenlerin kendilerini hangi kimlikle tanımladıklarının üzerinde durulmuştur. Çalışma açısından esas olan, araştırmaya katılan kişilerin gündelik gerçekliklerini en doğru şekilde yansıtmaktır.

Ahıska Türk Kimliğinin Göç Sürecinde İnşası

Göç; dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerden dolayı insan topluluklarının hayatlarının tamamını veya bir bölümünü geçirmek üzere bir iskân ünitesinden, bir başkasına yerleşmek suretiyle yaptıkları coğrafi yer değiştirme hareketidir (Özer 2004:11). Göç hem göç eden hem de göç alan toplumun yapısında birçok değişikliğe yol açmaktadır.

Göç, nedenlerine (zorunlu-gönüllü), amaçlarına (çalışma-sığınma) ve hedefe varmada kullanılan yöntemine (yasal-yasa dışı) göre farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Burada, çalışma açısından önemli olan zorunlu ve zincirleme göç üzerinde durulmaktadır. "Savaş, tabii afet, sürgün gibi nedenlerle insanların yaşadıkları yerlerden ayrılmak zorunda kalmaları veya buna mecbur bırakılmaları sebebiyle meydana gelen göç" (Yılmaz 2014: 1686-1687) zo-

runlu göç olarak tanımlanmaktadır. Zorunlu göçün, bireylerin iradesi dışında gerçekleşmesi, göçmenlerin hem göç edilen yerle ilişkilerini kesintiye uğratmakta, hem de göç edilen yerdeki ilişkilerini etkilemektedir. Zincirleme göç ise, “insanların göç ettikleri yer hakkındaki fikirleri ve göç kararını üyesi oldukları grubun etkisiyle aldıkları göç türü” (Ağır ve Sezik 2015: 98) olarak tanımlanmaktadır. Bu göç türünde, göç edecek bireyler göç sürecinde desteği kendisinden önce göç etmiş olan yakınlarından alırlar. Bir göçmenin aynı anda birden fazla kategoride yer alabileceği göz önüne alındığında ABD’ye göç eden Ahıska Türklerinin göçü, zorunlu ve zincirleme göç kapsamında değerlendirilmektedir.

Göç, bireylerin kendi yerel kültür ve kimliklerini yanlarında taşıdıkları bir süreçtir. Bu anlamda kimliğin bazı unsurları muhafaza edilerek bazı unsurları ise değişerek göç edilen mekânda yeniden inşa edilmektedir. Kimliğin yeniden inşasına göçmenlerin toplumsal hafızaları aracılık etmekte ve bu sayede kimliğin yeni kuşaklara aktarılması mümkün olmaktadır. Sözen (1998)’e göre tarihsel süreç içinde oluşan, olgunlaşan, değişen ve dönüşen dinamik bir olgu olan kimlik, aynı zamanda bir sürekliliğin oluşma durumudur. Bu bağlamda çalışmada Ahıska Türklerinin göç süreciyle birlikte Ahıska kimliğinin hangi öğelerini korudukları ve hangi öğelerinin değişime açık olduğunun saptanması da amaçlanmaktadır.

Bir toplumun, halkın ve bir kişinin kendisini nasıl gördüğü, tarihsel ve toplumsal süreçler içinde kendini nasıl konumlandığı (Alver 2006: 32) ile ilişkili bir kavram olan kimlik, farklılıklar ve benzerlikler üzerinden tanımlanmaktadır. Barth (2001: 17-18), etnik grupların varlıklarının devamının kültürel davranış açısından farklılıklarını sürdürebildikleri ölçüde mümkün olduğunu belirtmektedir. Ona göre eğer bir grubun üyeleri başka grupların üyeleriyle etkileşim halindeyken kendi grup kimliğini koruyabiliyorsa bu durumda aidiyet ve dışlama dinamikleri devreye girmiş demektir.

Öznel/bireysel ve nesnel/kolektif olarak ikiye ayrılan kimlik, bireysel yönüyle kişiye kendi yerini ve bağlılıklarını hatırlatır, gelenek, görenek ve eğitim yoluyla kişide şuur yaratır, kişiyi ötekilerden ayırt eder ve psiko-sosyal farklılıklarını ortaya koyar. Kolektif kimlik ise grup üyelerinin paylaşılan ortak değerler veya benzerlikler etrafında birleşmesi sonucu oluşur. Kolektif kimlik bir grubun üyelerine ortak anlamlar, bireysel ve sosyal deneyimler kazandırmaya çalışır. Kolektif kimliğin biçimlenmesinde ötekiyle olan ayırt

edici özellikler ön plana çıkmaktadır (Aka 2010, Yıldız ve Demir 2015). Bu çalışmada Ahıska Türklerinin kolektif kimlik tanımlamaları konu edilmektedir. Bilgin (2007), kolektif kimliği sosyal bir topluluğun diğer topluluklardan farklarını ve özgünlüklerini ortaya koyma talebi olarak tanımlamaktadır. Dolayısıyla kolektif kimlik belirli bir alanda, belli bir kültürel topluluk tarafından taşınan bir kimliktir. Bir grup aidiyeti temelinde oluşan kolektif kimlikler, beraberinde bağlanmayı ve bütünleşmeyi getirmektedir. Sosyal ilişkilerin devamlılığının sağlanmasında kimlik, insanları bir arada tutan sosyal bağ ve harç özelliği taşımaktadır (Karaduman 2010). Böylelikle Ahıska Türklerinin taşıdığı ayırt edici kültürel özellikler çalışma açısından önem arz etmekte ve Ahıska kimliğinin hangi öğelerinin (etnisite, dil ve din gibi) göç süreciyle korunduğu ya da değişime açık olduğu ele alınmaktadır.

Yöntem

Nitel araştırma yönteminin uygulandığı bu çalışmada, iki araştırma sorusu ele alınmıştır:

1. Ahıska Türklerinin ABD'ye göç sürecinde ve göç ettikten sonra yaşadıkları sorunlar nelerdir?
2. Ahıska kimliğini oluşturan temel unsurlar nelerdir?

Araştırmanın veri toplama araçları

Araştırmada nitel araştırma yönteminin veri toplama tekniklerinden olan derinlemesine görüşme ve katılımlı gözlem kullanılmıştır. Derinlemesine görüşmeyle Ahıska Türklerinin göç sürecine ilişkin deneyimleri, göç öncesi ve sonrasında yaşadıkları sorunlar, göçün Ahıska Türklerinin kimliklerini şekillendirmedeki rolü ile Ahıska kimliğini oluşturan unsurların kendi deneyimleri ve yorumlarından hareketle anlaşılması amaçlanmıştır. Araştırılan grupla yoğun etkileşimler kurularak, kültürlerini ve gündelik yaşamlarını onların bakış açısıyla anlamak ve kendi bağlamı içinde yorumlamak mümkün olmaktadır. Kümbetoğlu (2005)'na göre, derinlemesine görüşmelerde az sayıda insanla görüşülerek detaylı bilgi elde edilmeye çalışılmaktadır.

Patton (2002) katılımlı gözlem tekniğinin, araştırmacının araştırılan kişilerin aralarına, günlük yaşamlarına ve pratiklerine katılması anlamına geldiğini belirtmektedir. Araştırmacı, araştırdığı kültürün içine girerek, kültür hakkında betimleyici bilgiler elde etmeye çalışır. Bu çalışmada araştırmacı,

araştırmacı kimliğini açık tutarak, amacının ne olduğunu anlatmış, araştırma süresince onların günlük yaşamlarına mümkün olduğunca katılım sağlayarak onları gözlemlemiştir. Katılımlı gözlem notlarından, Ahıska Türkleriyle yapılan derinlemesine görüşmelerin analizi sırasında yararlanılmıştır.

Araştırmanın veri toplama süreci

Nitel araştırma yönteminin benimsendiği çalışmanın verileri, 2016 yılının Ocak-Mart aylarını kapsayan sürede Ahıska Türklerinin yaşadıkları Jacksonville'e farklı zamanlarda gidilerek yüz yüze toplanmıştır. Öncelikle araştırmanın yapılacağı alanla ilgili ön çalışma yapılmıştır. Ahıska Türklerinin göç süreci ve kimliklerine ilişkin hazırlanan yarı-yapılandırılmış sorularla gerçekleştirilen görüşmeler, sosyal ve kültürel ortamlarını daha iyi anlamak açısından gündelik hayatlarını geçirdikleri ev, iş yeri, kahve, park, cami gibi mekânlarda gerçekleştirilmiş, böylece yapılan gözlemlerle daha detaylı veri toplanması sağlanmıştır. Ahıska Türklerinin sosyo-demografik özelliklerine ilişkin bilgilere hazırlanan standart sorularla ulaşılmıştır.

Görüşmeler, katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınmış ve daha sonra bu kayıtlar deşifre edilerek transkriptler birkaç kez okunmuştur. Tüm görüşmeler Türkçe gerçekleştirilmiştir. Ahıska Türklerine konuyla ilgili yapılan açıklamalar sayesinde araştırmaya gönüllü olarak katılmaları sağlanmıştır. Ancak araştırmacının erkek olması, kadınlarla görüşme yapmayı sınırlandırmıştır. Böylece araştırmanın verileri 8 erkek ve 1 kadın olmak üzere toplam 9 Ahıska Türkünün anlatılarından yola çıkılarak toplanmıştır. Her görüşme yaklaşık 3 saat sürmüştür.

Veri analiz süreci

Wolcott, nitel veri analizinde üç yol önermektedir: Birincisi, toplanan verinin özgün formuna sadık kalarak gerektiğinde araştırmaya katılan bireylerin söylediklerinden doğrudan alıntı yaparak betimsel bir yaklaşımla verileri sunmaktır. İkinci yol, ilkinin içerecek bir şekilde bazı nedensel ve açıklayıcı sonuçlara ulaşmak amacıyla sistematik analiz yapmaktır. Veriler betimsel bir yaklaşımla sunulur, belirlenen bazı temalar ve temalar arası ilişkiler belirlenir. Üçüncü yaklaşımda ise araştırmacı, ilk iki yaklaşımı temel alır ve buna ek olarak veri analizi sürecine kendi yorumlarını dâhil eder (Wolcott 1994'ten aktaran Yıldırım ve Şimşek 2006:156). Çalışmada derinlemesine görüşmelerden doğrudan alıntılarının kullanılmasıyla betimsel analizden ve

verilerden ulaşılan kod-kategori ve temalarla sistematik analizden yararlanılmıştır. Böylece ilk iki yaklaşım temel alınmış ve verilerin analizi sürecine araştırmacının yorumları da eklenmiştir. Veri analiz süreci, veri toplama süreciyle eş zamanlı olarak gerçekleştirilmiştir. Öncelikle araştırma sorularına uygun olarak hangi verilerin kullanılacağına karar verilmiş, veriler düzenlenmiş ve bir araya getirilmiştir. Düzenlenen veriler, katılımcılardan doğrudan alıntılar yapılarak sunulmuş, araştırmacı tarafından kavramsal çerçeve ve gözlemler bağlamında yorumlanarak sonuçlara ulaşılmıştır. Veriler elde edildikten sonra analiz aşamasında, derinlemesine görüşmelerden elde edilen verilerden yola çıkılarak kodlar çıkarılmıştır. Kodlardan 2 kategoriye ve 9 temaya ulaşılmış ve Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. *Ulaşılan Kategoriler ve Temalar*

Kategoriler	Temalar
Göç süreci	Ayrımcılık
	Zorunlu göç
	Zincirleme göç
	Yaşanılan sorunlar
	Türkiye'ye kırgınlık
	Kimlik bilinci Türklük
Ahıska kimliğinin unsurları	Türkçe Müslümanlık

Katılımcılar

Görüşme yapılacak bireylerin seçiminde, araştırma konusuyla doğrudan ilgili olup olmadıkları ve gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Katılımcılara verilen söze sadık kalınarak gerçek isimleri kullanılmamış, katılımcılar kodlanmıştır. Katılımcıların sosyo-demografik özellikleri genel itibariyle Tablo 2 gösterilmektedir.

Tablo 2. *Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri*

Katılımcılar	Doğum yeri	Yaş	Medeni durum	Eğitim durumu	Ort. aylık gelir	Kimlerin çalıştığı	Kiminle yaşadığı	Meslek
K 1	Özbekistan	57	Evli	Üniversite	6500 dolar	Kendisi, oğlu, gelini	Eşi, oğlu, gelini, iki torunu	Uçak mühendisi
K 2	Özbekistan	56	Evli	Üniversite	3000 dolar	Kendisi, oğlu, gelini	Eşi, oğlu, gelini	İnşaat mühendisi
K 3	Özbekistan	60	Evli	Üniversite	3800 dolar	Kendisi, oğlu, gelini	Eşi, oğlu, gelini, iki torunu	İnşaat mühendisi
K 4	Özbekistan	63	Evli	İlköğretim	3500 dolar	Kendisi, oğlu, gelini	Eşi, oğlu, gelini, iki torunu	İşçi
K 5	Özbekistan	50	Evli	İlköğretim	3000 dolar	Kendisi, eşi, oğlu	Babası, eşi, oğlu, gelini, iki torunu	İşçi
K 6	Özbekistan	58	Evli	Yüksekokul	3500 dolar	Kendisi, eşi, gelini	Eşi, iki oğlu, gelini, iki torunu	İşçi
K 7	Özbekistan	48	Evli	Üniversite	3700 dolar	Kendisi ve iki oğlu	Eşi, iki oğlu, gelini, iki torunu	İşçi
K 8	Özbekistan	50	Evli	Üniversite	3500 dolar	Eşi ve kendisi	Eşi iki oğlu	Tesisatçı
K 9 (Kadın)	Kazakistan	65	Bekâr	Lise	4000 dolar	Kardeşi ve kardeşinin eşi	Kardeşi ve kardeşinin eşi ve iki çocuğu	İşsiz

9 kişiden oluşan katılımcıların biri kadın, diğerleri erkektir. Kadın katılımcının 1 kişi olmasının nedeni, derinlemesine görüşmeleri gerçekleştiren araştırmacının erkek olması ve görüşmelerin gönüllülük esasına dayanmasından ötürü kadınların araştırmaya katılmaya gönüllü olmamalarıdır. Diğer nedeni ise Ahıska ailesinin ataerkil yapıya sahip olmasıyla ilişkilidir. Yüzbey (2008:684) de bu duruma işaret ederek, Ahıska ailesinde kadına söz hakkı tanındığını fakat son sözü erkeğin söylediğini ifade etmektedir. Bu bağlamda kadınlarla ilgili bilgilere genel olarak erkeklerle yapılan görüşmelerden ve katılımlı gözlemden ulaşılmıştır.

Katılımcıların birisi hariç tamamı Özbekistan doğumludur. En genci 45, en yaşlısı 63 yaşındadır. Ahıska Türklerinin evde kimlerle yaşadıklarına ba-

kıldığında, aile yapısının geleneksel geniş aile olduğu görülmektedir. Buna göre en küçük erkek çocuk, evlendikten sonra eşi ve çocuklarıyla birlikte anne-babasının evinde yaşamaya devam etmektedir. Görüşmelerden anlaşıldığı üzere, iki ailenin gelirleri ortak olacak şekilde babanın elinde toplanmaktadır. Aile yapısıyla ilgili bulgular, Yüzbey (2008)'in bulgularıyla örtüşmektedir. Ailede yaşa göre hiyerarşi bulunmaktadır. Ahıskalı Türklerin bazı kuralları vardır. Yeni gelin aile büyükleri izin verene kadar, büyüklerle özellikle de erkeklerle konuşmaz. Ayrıca Ahıska Türkleri arasında endogaminin yaygın olduğu gözlenmiştir.

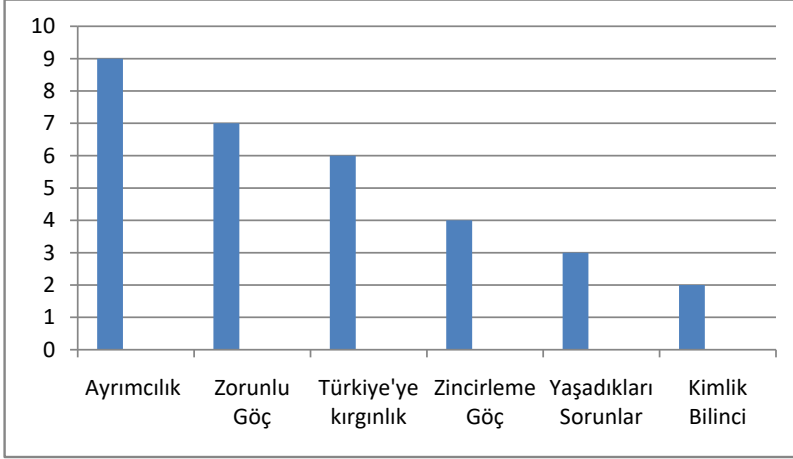
Katılımcılardan ikisi ilköğretim, biri lise, biri yüksekokul ve dördü üniversite mezunudur. Katılımcılardan biri hariç hepsi ve geniş aile üyeleri bir işte çalışmaktadır. Kolukırık (2011: 182) da Ahıska Türkleri arasında işsizlik sorunu bulunmadığını, bunun sebebinin kolay ya da zor iş ayrımı yapmaları ve çalışmanın kutsallığına inanmaları olduğunu belirtmiştir. Erkek katılımcıların çoğu tersanede gemi yapımında, araba tamirinde ya da markette işçi olarak çalışmaktadır. Kadınların ise temizlik işi yaptıkları ya da marketlerde çalıştıkları öğrenilmiştir.

Araştırma Sorularının Temalar Çerçevesinde Analizi

Bu başlık altında araştırmanın soru cümleleri, ulaşılan temalar çerçevesinde analiz edilmiştir. Problem cümleleri bağlamında verilerden çıkartılan temalar, konuyla ilgili literatür bağlamında analiz edilip araştırmacının gözlemleri doğrultusunda yorumlanmıştır. Verilerin analizi kapsamında; kod, kategori ve temaların belirlenmesine ilişkin Microsoft Excel programı aracılığıyla hazırlanan transkript yöntemi kullanılmıştır. Bu bağlamda katılımcıların ifadelerine bakılarak temaların ne sıklıkta kullanıldıkları görüşme analizlerinden önce grafikler aracılığıyla gösterilmiştir.

Göç süreci

Ahıska Türklerinin göç süreci analiz edildiğinde ulaşılan temalar, sıklıklarıyla birlikte Grafik 1'de yer almaktadır. Buna göre yapılan görüşmelerde en fazla vurgulanan tema, Amerika'ya göç etmeden önce Krasnodar bölgesinde yaşadıkları ayrımcılık iken, göç süreciyle ilgili en az vurgulanan tema ise kimlik bilinciyle ilgilidir.

Grafik 1. *Ahıska Türklerinin Göç Süreciyle İlgili Olarak Ulaşılan Temalar*

Ahıska Türkleri sadece etnik kökenleri, tarihleri, gelenekleri, yaşam biçimleri ve kullandıkları Türkçeyle değil; karşılaştıkları sorunlarla da dikkat çekmişlerdir (Yüzbey 2008: 681). Ahıska Türklerinin tarihi göçlerle şekillenmiştir, bu nedenle öncelikle göç süreçleri ve göç sürecinde yaşadıkları sorunlar analiz edilmiştir. Ahıska Türkleri Krasnodar'da yaşadıkları *ayrımcılık ve zorunlu göç süreci* ile ilgili olarak şu şekilde görüşler belirtmişlerdir:

Dünya devletlerine mektup yazdık bize yardım edin diye, sadece Avustralya ve Amerika cevap verdi. Amerika'dan geldiler tercüman vasıtasıyla bizimle konuştular. Neler yaşadığımızı anlattık. Soruyorlardı Amerika'ya niçin gitmek istiyorsun. Üniversiteye gidip pilot olmak istediğimi fakat o bölümü okuma izni vermediklerini anlattım. Benden sonra ne hanımı ne çocukları sordu gidiyorsunuz dedi çıktı gitti. Amerika bizi kabul etti mecbur 2006 yılında buraya geldik. (Katılımcı 1, 57, uçak mühendisi)

Katılımcının da ifade ettiği gibi, Krasnodar'da yaşayan Ahıska Türklerinin ayrımcılık yaşadıkları konulardan birisi, eğitim haklarının engellenmesiyken, üniversiteyi başka bir ülkede okuyanlar ise *iş bulma sorunu* yaşamışlardır:

Kardeşlerimin biri elektrik mühendisi, diğeri mimar ama bize iş vermiyorlardı. Ancak tarlalarda çalışıp pazarda yetiştirdiklerimizi satabiliyorduk. Onların bize yaptığı bu zulüm çekilecek gibi değildi. Evlerimiz vardı ama tapusu yoktu, hepsini sattık bir tavuk fiyatına. Krasnodar'da

gün yüzü görmedik. Bizi 2005 yılında Amerika'ya getirdiler. (Katılımcı 9, 65, işsiz)

İşsizlik sorunun yanı sıra Krasnodar'da *diğer bir sorun* Ahıska Türklerine vatandaşlık verilmemesiyle ilişkilidir:

2005 yılında buraya geldik, Rusya'da kimlik, vatandaşlık vermiyorlardı. Yaşamımızı her türlü zorlaştırıyorlardı. Çalışmak istiyorduk iş vardı ama Ahıskalı olduğumuz için bizi almıyorlardı. Niye? Türk'sün, Müslüman'sın! Tarla alıyoruz, tapuyu kendi adımıza alamıyorduk eski sahibinin adında kalıyordu. Yani tarla senin ama işçi gibi çalışıyorsun orda. (Katılımcı 6, 58, işçi)

Yaşadıkları ayrımcılığı Türk ve Müslüman olmalarına bağlayan Ahıska Türkleri, yaşadıkları ülkenin vatandaşlığını alamadıkları için bazı *sorunlar yaşadıklarını* belirtmişlerdir:

Özbekistan'da yaşıyorduk, çoğumuz okumuştuk, herkesin bir mesleği vardı ama iş vermiyorlardı bize. Pazarlarda ve tarlalarda kısa süreliğine çalışabiliyorduk. Biliyorlar biz Türk'üz çok ihtiyaçları varsa bizi çalıştırıyorlardı yoksa Özbekler çalışıyordu. Her gün bize gidin buradan diyorlardı. Babamız dedemiz gelmiş Ahıska'dan buraya, biz burada doğmuşuz ama yine de gidin diyorlardı. O kadar Ahıskalı yaşıyor orda ama hiçbirisinin evi yok yani var ama kendi üzerlerine değil. Tapusu ya Rusların ya da Özbeklerin üzerine oluyordu. Hayat bizim için çekilmez olmuştu orda. (Katılımcı 7, 48, işçi)

Katılımcı 8'in ifadeleri de Amerika'ya göç etmeden önce *ayrımcılık* yaşadıklarını doğrulamaktadır:

Biz daha önce Özbekistan'da yaşıyorduk. Oradan Krasnodar'a gittik, yaklaşık 10 sene kaldık. Oradan da buraya geldik. Krasnodar'da bize gün vermiyorlardı. Kara adamlar diyorlardı, ezizet ediyorlardı, doktora gidemiyorduk kâğıdımız (kimlik) yoktu. Rusya da bir şehirden başka bir şehre gidinceye kadar 10 tane polis durduruyor, para istiyor, kimsin, nereye gidiyorsun diye soruyordu. (Katılımcı 8, 50, tesisatçı)

Ahıska Türkleri, pasaport sahibi olamama, işsizlik, mal-mülk sahibi olamama gibi hukuksal ve ekonomik problemlerinin yanı sıra *yaşadıkları sorunların* bir diğerini güvenlik kaybı olarak ifade etmişlerdir:

2006 yılında geldim buraya. Bize zulüm ediyorlardı. Bize vatansızsınız, gidin buralardan diyorlardı. (Katılımcı 2, 56, inşaat mühendisi)

Krasnodar'da pasaport yok, izin vermiyorlar orda yaşamaya. Oranın güvenliği yok, her gün burada yer yok gidin nereye giderseniz gidin diyorlardı. Yaşamak kıyım oldu. (Katılımcı 4, 63, işçi)

Görüldüğü gibi, Ahıskalıların ABD'ye göç etme kararlarında can güvenliklerinin olmaması etkili olmuştur:

2005 tarihinde Rusya'dan geldim buraya. Bizi açık açık kırmaya, öldürmeye başladılar. Adam geliyor atıyor (sıkıyor) gidiyor. Onun mahpusu yok hiçbir şeyi yok. Bütün dünyaya sahip çıkın diye mektup yazıldı. O memleketlerin hiçbiri, hiçbir Müslüman memleketi içinde Türkiye de mektuplara cevap bile vermedi. Ama Amerika bizi işitti: Gelip burada kongrede bunu söyleyebilir misiniz? diye cevap geldi. Geldik kongrede bunları söyledik ondan sonra bizi Rusya'dan buraya alma kararı verildi. Biz 12.000-13.000 Ahıska Türkünü refugee (sığınmacı) olarak aldılar. (Katılımcı 3, 60, inşaat mühendisi)

Yaşadıkları ayrımcılık ve can güvenliklerinin olmaması sebebiyle uluslararası camiada sorunlarına çözüm bulmaya çalışan Ahıska Türkleri, yaşadıkları topraklardan ABD'ye göç etmek zorunda kalmışlardır:

Krasnodar bölgesinden geldik buraya. Zulüm görüyorduk, iş vermiyorlardı evin yok alamıyorsun, iş bulursan az para veriyorlar. Devletlere mektup yazdık ama kimseden cevap gelmedi. Sonra Uluslararası Göç Organizasyonu bizi refugee (sığınmacı) olarak kabul etti. (Katılımcı 6, 58, işçi)

Çabaları sonuç veren Ahıska Türkleri, 2005 yılı itibariyle ABD'nin çeşitli eyaletlerine göç etmeye başlamışlardır:

Hiçbir yer sahip çıkmadı, Ahıska Türkleri çok zulüm gördü. Ondan sonra Amerika'ya başvurdular, Amerika aldı bizi. Sağ olsun Amerika bizim insanlara yardım etti. (Katılımcı 5, 50, işçi)

Uluslararası Göç Örgütü ile beraber Amerikalılar geldiler bizim belgeleri incelediler. Durumlarımıza baktılar sonra bizim liderlere gelin dertlerinizi Amerika'nın parlamentosunda anlatın dediler. Bizim liderler geldi Bush zamanında anlattılar neler yaşamışız. (Katılımcı 7, 48 yaşında, işçi)

Katılımcılardan bazıları, Türkiye'ye göç etmek istediklerini fakat Türkiye'nin Ahıska Türklerinin göç sürecinde yardımcı olmadığını ve bu nedenle Türkiye'ye *kırgın olduklarını* ifade etmişlerdir:

Devletlere başvurduk yardım edin bize diye sadece ABD cevap verdi. Ne Türkiye ne başka bir devlet cevap bile vermedi. Biz de buraya geldik. Yani evin yanıyor su getirip söndürmeye çalışan kim olursa olsun, yardımı alırsın. Herkes de buraya gelmedi, korktular bazıları ama sonra bir kısmı daha geldi. Bak burada evimiz var, herkesin 1-2 arabası var kimse kimseye karışmıyor. Buraya gelmeyelim de nereye gidelim. (Katılımcı 6, 58, işçi)

Türkiye o vakitlerde hiç sahip çıkmadı bize şimdi sahip çıkmaya çalışıyor. Türkiye'den hiç kimse gelip bu millet bizim kardeşimizdir demedi. Şimdi evler yapmışlar, çağırıyorlar. (Katılımcı 8, 50, tesisatçı)

Başka gidecek yerimiz yoktu ki gidelim. Başka devletler almadı bizi Türkiye de almadı, Amerika sahip çıktı bize, getirdi. Kaç kere ev kurduk Özbekistan'da, Rusya'da ama hepsinde de sürgün olduk. Ne bilelim belki bir gün buradan da sürgün oluruz. (Katılımcı 9, 65 yaşında, işsiz)

Katılımcı 9'un ifadesinden ontolojik anlamda güvende hissetmediği görülmekte, her an sürgün edilebileceğini düşünmektedir. Katılımcılardan bazıları ABD'deki yaşamlarından memnun oldukları için Türkiye'ye göç etmediklerinden üzüntü duymasalar da bazıları yaşadıkları üzüntüyü ve *kırgınlıklarını* dile getirmektedir.

Biz aslında yardım, imdat şeyini Türkiye'den bekliyorduk. Şimdi sahiplik ediyor ya Ahıskalılara, ihtiyacımız yok o zaman sahiplik etseydi, yok olmadı bu işler hiç olmadı. (Katılımcı 3, 60, inşaat mühendisi)

Ahıskalılar, ABD'ye göç ederken daha önce oraya göç etmiş akrabalarının buldukları eyalete göç etmek istemişlerdir, Ahıska Türklerinin göç türü *zincirleme göç* olarak değerlendirilebilir:

Kardeşlerimi takip ettim buraya geldim. Bize bir akrabanız var mı, Amerika'nın neresine gitmek istiyorsun? diye sordular benim de akrabalar buraya geldiği için buraya geldim. (Katılımcı 2, 56, inşaat mühendisi)

Bize sordular nereye gitmek istersiniz bir akrabanız var mı Amerika'da diye. (Katılımcı 3, 60, inşaat mühendisi)

Ahıskalılar toplandık, düşündük daha önce akrabalarımız gelmişti. Benle babam geldik ilk önce sonra çocuklar geldi. (Katılımcı 6, 58, işçi)

Akrabalar ilk önce geldiler, Amerika'nın iyi olduğunu söylediler, geldiklerinde devlet onlara iş vermiş, kiralarını vermiş her şeyi devlet karşılamış. Bize de anlattılar buraya geldik. İlk Ahıskalılar nereye gittiyse diğerleri de oraya gider, biz aynı yerde yaşarız. Bak Jacksonville'e, bütün Ahıskalılar aynı bölgede yaşıyor. (Katılımcı 7, 48, işçi)

Ahıska Türklerinin ifadelerinden zincirleme göçün nedenlerinden birisi olarak önemini koruyan geleneksel aile bağları karşımıza çıkmaktadır. Zincirleme göçün diğer bir nedeni ise daha önce buraya göç eden akrabalarının yaşam biçimlerinden memnun olmalarıdır. Göç etmeden önce sosyo-ekonomik açıdan birçok sorun yaşayan Ahıska Türkleri daha fazla sorun yaşamak istememekte, bu nedenle akrabalarından aldıkları bilgilerle rahat yaşayacaklarını düşündükleri yerlere göç etmek istemektedirler.

Aslında ben gelmeyeceğim dedim buranın nasıl bir yer olduğunu bilmiyorduk. Dinimiz farklı, dilimiz farklı, İngilizceyi bilmiyoruz. İlk gelen Ahıskalılar 2005 yılında geldiler. Benim akrabalarım falan geldi ilk buraya. 6 ay sonra biz de gelmeye karar verdik ama sıkıntılar falan çıktı ancak 2007 yılında gelebildik. (Katılımcı 7, 48, işçi)

Ahıska Türklerinin göç süreci ile ilgili dikkat çeken diğer bir konu, *kimlik bilinciyle* ilgilidir. İki katılımcı coğrafi olarak daha yakın ülkelere göç etme imkânları olduğu halde, bu ülkelerin Türklüklerinden vazgeçmeleri şartıyla onları kabul ettiğini ve bu nedenle hiç bilmedikleri uzak bir ülkeye göç etmeyi tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Gürcistan'a gidelim dedik Ahıska'ya onlar kabul ediyordu fakat diyordu ki Türklüğünüzü bırakın öyle gelin. İsimlerimizi değiştirecekti, soyadlarımızı Gürcü yapacaktı. Biz de kabul etmedik. (Katılımcı 6, 58, işçi)

Gürcistan, Türklüğünüzden vazgeçin öyle kabul ederim diyordu, biz de kabul etmiyorduk. (Katılımcı 2, 56, inşaat mühendisi)

Ahıska Türklerinin göç ettikten sonra yaşadıkları sorunlar da görüşmelerde ortaya çıkmıştır. Bu sorunlar ABD'nin Ahıskalı göçmen almayı durdurması

nedeniyle, Rusya'daki akrabaları için duyulan özlem ve dil bilmemeleridir. Yaşlı olanlar İngilizce bilmemekte, dolayısıyla yazılı sınavı geçseler dahi mülakatlarda İngilizce konuşamadıkları için Amerikan pasaportu alamamakta ve akrabalarını ziyaret etmek için yurt dışına çıkamamaktadırlar.

Özbekistan'da, Rusya'da babalarımız, kızlarımız, akrabalarımız kaldı çok gitmek istiyoruz yanlarına ama pasaportumuz yok. (Katılımcı 5, 50, işçi)

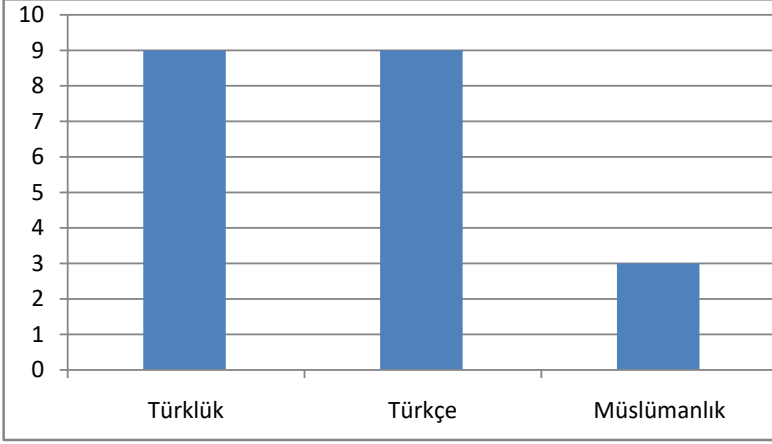
Geldik 5 gün sonra işe gittik, zordu dil bilmiyordum. Sonra dili biraz öğrendik. Çocuklar daha çabuk öğrendi, bizim için çetindi. Hanım da dili öğrenemedi ama çalışıyor. Üzülüyor çünkü Rusya'da anası, kardeşleri, babası var. Rusya'ya gider de geri gelemez pasaportu olmadığı için. (Katılımcı 6, 58, işçi)

Ben Türkiye'ye hiç gitmedim, akrabalarımız var orada. Benim pasaportum yok o yüzden gidemiyorum. Pasaport almak için iki kere yazılı sınavı geçtim ama sözlü sınavı geçemedim. (Katılımcı 2, 56, inşaat mühendisi)

Bir sıkıntımız var pasaport alamıyoruz. Yani yaşlılarımız için zor ama gençler İngilizceyi daha iyi biliyorlar pasaport daha kolay alıyorlar (Katılımcı 4, 63, işçi)

Ahıska kimliğinin unsurları

Etnik ve kültürel kimlik, sosyalizasyon süreciyle kuşaktan kuşağa aktarılmakta, böylece kültürel süreklilik sağlanmaktadır. Schonpflug (2009), gelecekte olarak değişimin yavaş gerçekleştiği toplumlarda birincil kuşakların mevcut kültürün muhafazası ve aktarılması konusunda ısrarcı olduklarını, kültürel yeniliklerin ise çoğunlukla genç kuşaklar aracılığıyla sağlandığını belirtmektedir. Katılımcıların Amerika'ya göç eden birinci kuşağı kapsadığı bu çalışmada Ahıska Türkleri ile yapılan görüşmelerden Ahıska kimliğinin unsurları olarak Türklük, Türkçe ve Müslümanlık olmak üzere üç temaya ulaşılmıştır.

Grafik 2. *Ahıska Kimliğini Oluşturan Temel Unsurlar*

Türklük

Grafikte de görüldüğü üzere Ahıska Türklerinin hepsi kendilerini “Türk” olarak tanımlamaktadır. Yüzbey (2008: 681) de Ahıska Türklerinin kendilerini Osmanlı Türkü olarak tanımladıklarına ve sosyal hayatlarında Türk kültürünün baskın olduğuna, Gürcüoğulları gibi birtakım yakıştırmaları kabullenmediklerine dikkat çekmektedir. Katılımcıların ifadelerine bakıldığında kendilerini Türk olarak tanımlama ve Türklüğün atalarından miras kaldığı görüşü yaygındır:

Ben Ahıskalı demiyorum her yerde Türk'üm diyorum. Rusya'da soruyorlardı diyordum 'Turuk'. Özbekistan'da Türkmen diyordum. Burada da 'I'm Turkish' diyorum, 'I am from Russia' dersen onlar hemen sen Rus'sun derler. Anam babam Türk olduğuna göre Türk'üm nasıl başka millet derim. Atalarımız Türküz dediler onu devam ettiriyoruz. Kendi dilimizi konuşuruz. Yani bu bizim kimliğimiz, Gürcü olsaydık Gürcüce konuşurduk. Kimliğimiz bizim kültürümüz, örf âdetimizdir. Bizim kültürümüz bizim kimliğimizdir. Kültürümüzü kaybedersek kimliğimizi de kaybederiz. Kültür olmadan kimlik ne işe yarar ki, hiçbir işe yaramaz. (Katılımcı 6, 58, işçi)

Ben tabi ki de Türk'üm. Tamam, Ahıska Türk'üyüm ama orası sadece bizim dedelerimizin yaşadığı yerin adı. Nerde soruyorlar sorsunlar

Türk'üm diyorum. Bu bizim karar verdiğimiz bir şey değil ki, elhamdülillah Müslümanım ama önce Türk'üm. Allah beni Türk olarak yaratmış, değiştiremem. Bizim burada olmamızın sebebi de Türk olmamız. Kimliğimizden vazgeçmedik o kadar zulüm gördük ama yine de Türk kaldık. Bizim Türklüğümüz bizim âdetimiz, babalarımız, dedelerimiz demek. Bak Müslümanlık öyle değil. Özbekler de Müslümandı ama kültürümüz farklıydı. Ne kızımızı veriyorduk ne kız alıyorduk çünkü Türklük çok farklı bir şey. Rusya'da Müslümanlık biraz farklıydı çünkü orda Türk demek Müslüman demekti yani ikisini ayırmıyorlardı. Biz yine de Türk diyorduk kendimize. (Katılımcı 7, 48, işçi)

Katılımcı 6 ve 7'nin ifadeleri, etnik kimliğin primordialist bir bağ olarak kabul edildiğini gözler önüne sermektedir. Etnisite kuramları arasında yer alan Geertz (1963) ve Shills (1957)'in çalışmalarında öne çıkan primordialist yaklaşım, etnik kimliğin tanımlanmasında kan bağına temel alır. Bu yaklaşıma göre etnik kimlik, bireyin üyesi olduğu grubun özelliklerine göre tanımlanmakta, bireysel iradenin dışında ve bireye zorlayıcı bir özellik taşımaktadır. Bu anlamda etnik kimlik, doğuştan verili ve süreklilik taşıyan, değişmez niteliklerle (kan, ırk, dil, din gibi) tanımlanmaktadır. Geertz, primordial bağlılıkları, birinci dereceden akraba bağlantılarını esas alan, ancak bunların ötesinde belli bir dinsel topluluk içinde doğmaktan, belli bir dili ve hatta bu dilin bir ağzını konuşmaktan, belli sosyal uygulamaların yarattığı sosyal varoluşun verilerinden kaynaklanan bağlılıklar olarak tanımlar. Bu bağların, varlığı ve doğruluğu sorgulanmaksızın kabul edilir. Katılımcılar, Türk olmalarını atalarının Türk olmasına, başka bir ifadeyle Türklüğün kan bağına ve doğumdan itibaren var olmasına bağlarlar. Türklük, kimliklerinin verili ve değişmez bir parçasını oluşturmaktadır. Onlara göre etnik kimlik dil, din, gelenek gibi kültürel öğelerle sarmalanmıştır ve birey bu kimliklerini değiştirme iradesine sahip değildir.

Özbekistan da Rusya'da soruyorlardı Türk diyorduk. Ben kimseden gizlememişim, çünkü adın ne deyince 'İslam' adını verince onlar anlıyorlardı zaten. Şimdi Türklük bize babalarımızdan geliyor. Babalarımız biz Türk'üz diyorlardı, biz de böyle diyoruz. Biz Türklüğümüzden vazgeçmeyiz, vazgeçseydik Gürcistan'da olurduk. Bize dediler ki kimliğinizden Türk'ü silin yerleşin Gürcistan'a diye (eski vatanları, dedeleri buradan sürülmüş) o şartlarda kimse Gürcistan'a gitmedi. Bak benim soyadım 'Alı-

şanıdır, Gürcü olunca 'Alışanitze' edeceklerdi. Öyle değişecektik (asimile olacaktık). (Katılımcı, bu bilgileri paylaşmamızda sakınca olmadığını belirtmiştir) (Katılımcı 1, 57, uçak mühendisi)

Türk kimliğinin vazgeçilmez olduğunu ifade eden Katılımcı 1, içinde bulunduğu durum her ne olursa olsun kimlik tanımının değişmeyeceğini belirtmektedir. Benzer ifadelere Katılımcı 2'de de rastlanmaktadır:

Çoktandır Türkiyeli arkadaşlar bu suali soruyorlar bana. Ben Türkiyeli bir Türk'e sorduğumda Türk müsün? diye bana Türkiyeli Türküm demiyor ki sadece Türküm diyor. Bizim yaşadığımız yerin adı Ahıska, yoksa biz Türküz. Türk diyoruz kendimize Ahıskalı Türk değil. 10 tane Ahıskalının 8'inde bu ay hilal var (omuzunu açıyor ve ay yıldız dövmesini gösteriyor). Ne demek bu Türkoğlu Osman. Bu Türklüğümüzün bir nişanesi. Oğlumda da var bundan. Kimliğimiz küçüklüğümüzden kalmadır. Köylerimizin isimleri Türkçe idi Aktepe, Karabağ gibi. (Katılımcı 2, 56, inşaat mühendisi)

Katılımcı 2 ve Katılımcı 3, kimliklerini tanımlarken *Osmanlı* vurgusu yapmışlardır:

Ben Ahıska Türkiyem istesem de istemesem de. Osmanlı torunuyum, Osmanlı Türklerindensiz. Eee! Ahıska kimin yeri idi tarih vaktinde? Kimden kaldı? Türkiye mi diyorlardı oraya, demek biz de Türküz. Değiştiremiyor-sun yani. Türküm ama Ahıska'da yaşıyorum bu yaşadığım yerim Bursa, İstanbul gibi ama Türklüğümü kimse kolundan almamış ki (kolundaki ay-yıldız dövmesini kastederek) kardaşım. Bu bizim kolumuzdan Türklüğümüzü almak için nice nice işler oldu, kişiler geldi geçti. Sen Gürcü Müslümanısın dediler. Ahıska bizim yaşadığımız yerin adı. Türk Türktür. Ben o adımın değişmemesi için kanlar dökmüşüm. Sen dışardan bakıyorsun Ahıskalı diyorsun ben o adımlı kaybetmeyeyim diye nice nice 1000 adamlarım gitmiştir (Katılımcı 3, 60, inşaat mühendisi).

Katılımcı 2 ve 3, kollarına yaptırdıkları dövmeyle hem içsel olarak duyumsadıkları kimliği dışarıya vurmakta, hem de duyumsadıkları kimliğin herkes tarafından bilinmesini istemektedirler. Türklüğe yapılan vurgu diğer katılımcıların ifadelerinde de görülmektedir:

Türküz diyoruz kendimize. Ahıskalı Türküz. Ahıska bizim dedelerimizin yaşadığı yer yoksa biz Türküz. Bize Türk diyorlardı Ahıska'da,

Rusya'da ve Özbekistan'da. Ne zaman ki biz Amerika'ya geldik olduk Ahıskalı. Bize kimse Ahıska Türkü demiyordu buraya geldik böyle bir şeyi icat ettiler. Biz Türk idik, Mesketi diyorlardı, Mesketi yaşadığımız toprağın adıydı. Şimdi olduk Ahıskalı. (Katılımcı 8, 50, tesisatçı)

Katılımcı 8, Ahıska'nın coğrafi bir bölge adı olduğuna dikkat çekmektedir. Amerika'ya gelene kadar Türk olarak tanımlandıklarını, Amerika'ya geldikten sonra ise Ahıska Türkü olarak tanımlandıklarını ve bu tanımlamadan rahatsız olduğunu belirtmiştir.

Hakiki Türküz. Kendimizi Türk hissediyoruz ne yapsak da bu değişmez başka milletten gelmedik ki. Zaten Türk olduğumuzdan dolayı her yerden sürgün oluyorduk. Ahıska'yı da Amerika'ya gelince öğrendik biz Türküz diyoruz Türkiyeli Türkler yok siz Ahıska Türküsünüz diyorlar. (Katılımcı 9, 65, işsiz)

Türkçe

Çalışmada dil, bireylerin topluluk içi ve topluluk dışı etkileşimlerini şekillendiren, kültürel kimliğin nesilden nesile aktarımını sağlayan kültürel kimliğin bir unsuru olarak ele alınmaktadır. Önder (2002), anadil ve ikinci dil gibi unsurların etnik grup bilincinden çok, kökeni açıklaması bakımından önem taşıdığını belirtmektedir. Ahıska Türkleri, Doğu Anadolu ağzına yakın bir Türkçeyle konuşmaktadır (Yüzbey 2008: 681). Aliyeva (2015: 438) da Ahıska Türklerinin konuşma ağzı olarak Ahıska bölgesine yakın Ardahan, Olur, Oltu ve Şenkaya'da konuşulan ağzın aynısı olduğunu, konuştukları dilin Oğuz etno-kültürel sistemi içinde yer aldığını ifade etmektedir. Anadil, Ahıska Türklerinin hangi dilleri bildikleri ve gündelik hayatta en çok hangi dili kullandıkları üzerinden ele alınmıştır. Katılımcıların ifadelerinden Ahıska Türklerinin en çok kullandıkları dilin Türkçe olduğu anlaşılmaktadır:

İngilizcemiz çok iyi olmadığı için Türkçe konuşuyoruz. Bu sokak var ya hep Ahıskalılar var, hepsiyle hep Türkçe konuşuyoruz. Annemizin kız kardeşine hala diyoruz, babamızın kız kardeşine bibi diyoruz. 25 aile var bu sitede 4 kelime İngilizce konuşuyorsak diğer hep kendi dilimizi konuşuyoruz. Burada Ruslar da var onlarla Rusça konuşuyoruz. Mesela burada bir Rus doktor vardı hep ona gideriz sigortamız olmadığı için bizden çok az para alırdı, çok yardım ederdi. (Katılımcı 1, 57 yaşında, uçak mühendisi)

Ahıska Türkleri İngilizce bilmedikleri için Ahıskalılar dışındaki insanlarla etkileşimlerinin sınırlı olduğu görülmektedir. Katılımcılar, sağlık sigortası için çok fazla para istendiğini, bunu karşılayamadıklarını ifade etmektedirler. Hem sağlık sigortaları olmadığından hem de İngilizce bilmediklerinden sağlık sorunları olduğunda dilini bildikleri Rus doktora gitmektedirler. Ahıska Türkleri, kültürel kimliklerinin bir parçasını oluşturan akrabalık ilişkileri ve akrabalık isimleri açısından değerlendirildiğinde ise, geleneksel akrabalık ilişkilerini korudukları gözlenmektedir. Katılımcı 1'in teyzeye hala, halaya ise bibi, dediklerini belirtmesi Yüzbey (2008: 685)'in araştırmasındaki akrabalık isimlerini doğrulamaktadır.

Evde tamamen Ahıska dilini konuşuyoruz. Çocuk bile evde İngilizce dilini konuşamaz. Eğer çocuk İngilizce dilini evde konuşursa o yarın beni de çevirir. Anlatırız ona evde Türkçe konuş dışarda arkadaşınla hangi dili konuşursan konuş. Eğer İngilizce söylerse yarın Türkçe söylemek istemez. O zaman nasıl saklarım Ahıska dilini, benim babam saklamış vaktinde. Eğer ben Özbek dilini söyleseydim, Özbek kızını alsaydım o da Müslümandı, Ahıska ölmüştü, gitmişti. (Katılımcı 3, 60, inşaat mühendisi)

Katılımcı 3'ün ifadeleri Ahıska Türklerinin endogamik bir grup olduklarını ortaya koymaktadır. Ahıska Türkleri etnik gruplarının dışına kız vermeyerek ve dışarıdan kız almayarak etnik kimliklerini ve kültürlerini korumayı başarsalar da Yüzbey (2008: 682)'e göre asimile olma ve sürgün korkusu Ahıska Türklerini hiçbir zaman terk etmemiştir. Katılımcı 4, kültürlerini korumak adına Müslüman bir topluluk olan Özbeklerin dilini konuşmadıklarını ve Özbeklerle evlenmediklerini vurgulamaktadır.

Evde Türkçe konuşuyoruz. Ahıskalılarla, Türkiyeli Türklerle hep Türkçe konuşuruz. Ahıskalılarla konuştuğumuzda arada Rusçayı, Özbekçeyi katıyoruz. Ben bir okulda çalışıyorum orda biraz İngilizce konuşuyorum. Çocuklar dışarda, okulda İngilizce konuşuyorlar çünkü diğer çocuklar İngilizce konuşuyor ama evde Türkçe konuşuyorlar bizimle. Biz İngilizce konuşsak onlarda hep İngilizce konuşur. (Katılımcı 4, 63, işçi)

Katılımcıların çocukları dışarıda İngilizce konuştukları halde, evde Türkçe konuşmaktadırlar. Elde edilen bulgular, Kolukırık (2011: 184)'in araştırma sonuçlarıyla benzerlik taşımaktadır. Ahıska Türkleri arasında İngilizcenin

okula giden çocuklar ve gençler tarafından akıcı şekilde konuşulduğunu, çalışma yaşamındaki nüfusun ise sınırlı İngilizceleriyle günlük ihtiyaçlarını karşılamaya çalıştıklarını ifade etmiştir.

Evde kendi Türkçemizi konuşuyoruz. Tamirci olarak çalışıyorum. İlk çalıştığım yerde İngilizce bilmediğimizden Rusça konuşuyorduk. 9 yıldır çalıştığım yerde managerimla (yöneticimle) İngilizce konuşuyorum ama yanımda Ahıskalılar da çalıştığı için genelde Türkçe konuşuyoruz. Ahıskalı birisini gördüğümde Türkçe konuşuyoruz, başka dil konuşmuyoruz. Ama o Türkçe biraz değişiktir, Ahıskalılarla konuştuğumda Rusça, Özbekçe karışır yani sen anlamazsın ne konuştuğumuzu. (Katılımcı 5, 50, işçi)

Evimizde Türkçeden başka bir dil konuşulmaz izin vermeyiz ama dışarda ben bilemem çocuklar hangi dili konuşuyor. Ona da bir şey demiyoruz öğrensinler İngilizceyi ama Türkçeyi de öğrensinler. (Katılımcı 6, 58, işçi)

Günlük hayatta birkaç dili konuşuyoruz. Evde isek Türkçe konuşuruz, Ahıskalılarla berabersek Türkçe konuşuyoruz. Bu bütün Ahıskalılarda böyledir. Biz bir arada iken başka dil konuşulmaz, bu demek değildir hiç Rusça konuşmuyoruz ya da Özbekçe kelimeler yok konuşmamızda. Çalıştığım yerde hep İngilizce konuşuyoruz zaten İngilizceyi öyle öğrendim çünkü herkes İngilizce konuşuyor. (Katılımcı 7, 48, işçi)

Yukarıdaki anlatılanlardan da anlaşılacağı üzere çalışma yaşamındaki Ahıska Türklerinin gündelik yaşamda en çok kullandıkları dil Türkçe'dir. Ayrıca Rusça ve Özbekçe de bilmekte ve ihtiyaç duyduklarında kullanmaktalar.

Bizimle konuşanlar diyorlar ki siz temiz Türkçe konuşuyorsunuz. Çalıştığımız iş yerinde Türkçe konuşuyoruz. Aslında İngilizce konuşmamız lazım ama bizim İngilizcemiz çok yok. Evde zaten hep Türkçe konuşuyoruz, başka bir dil bilmiyoruz. Birkaç Rus komşumuz var onlarla Rusça konuşuyoruz. Diğer komşularımız Amerikalı, onlarla az konuşuyoruz İngilizceden dolayı. (Katılımcı 9, 65, işsiz)

Ahıska Türkleri anadili muhafaza etmenin ve çocuklarına aktarmanın kültürel kimliklerini korumak açısından öneminin farkındadırlar.

Müslümanlık

Kültürün temel yapı taşlarından birini oluşturan din, kimlik tanımlamalarında önemli yer tutmaktadır. Ahıska Türklerinin de kimliklerini Müslümanlıkla birlikte tanımladıkları görülmektedir.

Elhamdülillah Türküz, ama hepimiz Müslümanız. Müslümanlığı terk etmeyiz. Müslümanlığı bırakmadığımız için Rusya'da bu hale düştük.
(Katılımcı 4, 63, işçi)

Katılımcı 4 ve 5 kimliklerini Müslüman Türk olarak tanımlamaktadırlar. Katılımcı 4, anavatanlarından sürülme sebeplerini Müslüman olmalarına bağlamaktadır. Katılımcı 5 ise Türkiye'de yaşayanlar tarafından Ahıska Türklerinin tanınmadığını düşünmektedir.

Biz kendimizi Müslüman Türk olarak görüyoruz. Hacca gittim, bizim hoca Türkiye'den, zannediyor ki ben de Türkiye'denim. Özbek gördüm, Özbekçe konuştum, Rusya'dan gelenlerle Rusça konuştum. Sordu bana: Sen nerelisin? Dedim Türküm. Türkiye'nin neresinden? Dedim Türkiye'nin hiçbir yerinden değilim. Nasıl diyor sen Türksün? Evet. Müslüman mısın? Evet, Müslümanım, Müslüman olmazsam! Nasıl hacca gelirim. Dedim ki ben Ahıska Türküyüm. Sonra orda bir adam dedi ki hocam gerçek Türk bunlar. Türkiye'dekilerin çoğu bunu bilmiyor. Biz Müslüman olduğumuzla, Türk olduğumuzla gurur duyuyoruz. Bütün dünya Müslüman olsa daha güzel olur. (Katılımcı 5, 50, işçi)

Bazı katılımcılar dinle ilgili görüşlerini evlilikle bağlantılı olarak açıklamışlardır. Sonraki kuşakların Müslüman olmayanlarla evlenmesini, kültürlerinin kaybolmasına neden olacağı için istememektedirler:

Allah'a çok şükür Müslümanız. Mesela torunumun yabancı biriyle evlenmesine sıcak bakmam. Amerikalı birisiye hiç izin vermem. Eğer ki onu Müslümanlığa çevirse, o zaman belki olur. Ya bizimki onların dinine geçse ne olacak! Allah çarpmasın. Zaten Hristiyan'a kız verilmez, verdin mi cehennem azabı olur o. Bizim gelinler hep Ahıskalıdır. (Katılımcı 9, 65, işsiz)

İzin vermeyiz çocuklarımızın Amerikalı birisiyle evlenmesine. Atalarımızdan kalmış kültürümüzü kaybetmeyiz. Şimdi kız Amerikalı olsa, Müslüman da olsa olmaz kültürümüz farklıdır. Bizim yanımızda ya-

şayamaz çok zordur. Biz o yüzden dışarıya kız vermeyiz dışarıdan kız almıyoruz. Ahıskalılar birbirleriyle evlenirler kendi kültürlerini korumak için. (Katılımcı 6, 58, işçi)

Katılımcılar, Müslüman olmayan bir kültürde çocuk yetiştirmekten ve farklı kültürlerle temasın gelecek kuşaklarda kültürel kimliklerini değişime uğratabacağından kaygı duyduklarını belirtmişlerdir:

Beni dövsen de öldürsen de ben dönmem Müslümanlığımdan ama çocuklarımız için korkuyoruz. (Katılımcı 4, 63, işçi)

Sonumuzdan razı değilim istemiyorum ki kız torunum açık saçık giyinsin. Bu kız açık gitse senin ruhun (akrabalar) diyecek ki hiç mi buna öğüt öğretmemişsen. Ama gelecekte çok korkuyoruz. Bak komşularımız var Bosnalı onlar da Müslüman ama çocukları Amerikalılar gibi yaşıyorlar bizden önce gelmişler tabi. Bizde 10-20 yıl daha yaşasak burada çocuklarımız onlar gibi olur. (Katılımcı 8, 50, işçi)

Katılımcı 8'in ifadelerinden geniş aile bağlarının çocukların yetiştirilmesinde de etkili olduğu görülmektedir. Aydıngün ve Aydıngün (2014: 140)'e göre Ahıska Türklerinde ailenin başarısı, ailenin adının saygınlığı gibi değerler bireysel özgürlüklerin önünde tutulmaktadır. Bireyler, özgürlüklerinin sınırlandırılması karşılığında ailelerinden hem maddi hem manevi olarak büyük destek görürler. Ahıska Türkleri kültürlerini korumak için Müslüman da olsa dışarıya kız vermeyi ya da dışarıdan kız almayı tercih etmemektedirler.

Sonuç

Ahıska Türklerinin göç sürecine ve kimliklerine odaklanılan bu çalışmada; Ahıska Türklerinin göç türünün zorunlu ve zincirleme göç olduğu saptanmıştır. Zorunlu göçün nedeni, Ahıska Türklerinin Krasnodar'da yaşadıkları sorunlar ve onlara uygulanan ayrımcılıktır. Yaşadıkları bu olumsuzlukları Türk ve Müslüman olmalarına bağlamaktadırlar. Göç etmeden önce yaşadıkları sorunlara bakıldığında en önemli sorunlar olarak; eğitim hakkının verilmemesi, yurt dışında okuyanların bile döndüklerinde iş bulamamaları, pasaport ve kimlikleri olmadığı için gayrimenkul aldıklarında kendi adlarına kaydettirememeleri, güvenlik kaygısı yaşamaları ortaya çıkmıştır. Bunun yanı sıra Ahıska Türkleri, anavatan olarak gördükleri Türkiye'ye göç etmeyi tercih ettiklerini ama o sırada Türkiye'den destek gelmediği için Amerika'ya göç etmek zorunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. Hutchinson ve Smith

(1996) etnik kimliği; ortak ecdat mitine, paylaşılan tarihi hatıralara, ortak kültüre, ortak bir anavatana ve ortak dayanışmaya dayanan belirli bir insan topluluğuyla ilişkilendirir. Bu anlamda Ahıska Türklerinin duyumsadıkları etnik kimliğin Türk olduğu tespit edilmiştir. Ahıska Türklerinin Amerika'ya göç ettikten sonra yaşadıkları sorunlar ise İngilizceyi iyi bilmemeleriyle ilişkilidir. Bu nedenle özellikle göç eden ilk kuşak, iyi İngilizce bilmemesinden ötürü pasaport almak için girdikleri sınavlarda başarılı olamamış ve Amerika göçmen alımını durdurduğu için geride bıraktıkları akrabalarını ziyaret edememekte, duydukları özlemi her fırsatta dile getirmektedirler.

Ahıska Türkleri, tarihleri boyunca baskı, zulüm ve sürgün yaşadıkları için ontolojik güvensizlik duymakta ve bu güvensizliği bastırmak için geniş aile bağlarına ve akrabalık ilişkilerine önem vermektedirler. Akrabalık ilişkilerine verilen önem ve yaşadıkları güvensizlik, zincirleme göçü tercih etmelerine neden olmuştur. Amerika'ya daha önce göç eden akrabalarından edindikleri bilgiler doğrultusunda akrabalarının yönlendirmeleriyle Amerika'ya göç etmişlerdir.

Ahıska Türklerinin aile yapısının geleneksel geniş aile olduğu görülmektedir. Geleneksel geniş aile, aile başkanı ve karısıyla evli oğulları, gelinleri veya bir evli oğul ve diğer bekâr çocukları ya da tek bir evli oğul, gelin ve torunlarının birlikte oturdukları (Timur 1972) bir aile tipidir. Geleneksel geniş aile, dayanışma ve toplumsal güvenlik kurumudur (Eyce 1994). Ahıska Türklerinin, geleneksel geniş aile şeklinde yaşamaları ve dışarıdan evlenmeyi tercih etmemeleri, dışa kapalı bir topluluk olduklarını ve bu durumun hem göç ettikleri topluma daha hızlı uyum sağlamada, hem de kültürel kimliklerinin korunması ve aktarımında işlevsel olduğu belirtilebilir. Yüzbey (2008) de Ahıska Türklerinde bir içe kapanma olduğunu ifade etmektedir.

Ahıska kimliğini oluşturan öğeler; Türklük, Türkçe ve Müslümanlık olarak ortaya çıkmıştır. Türklük ve Müslümanlık kimliklerinin değişmez, vazgeçilmez öğelerini oluşturmaktadır. Yaşadıkları baskıya rağmen kimliklerinden vazgeçmediklerini vurgulamışlardır. Dil ise, Amerika'ya göç eden ilk kuşak açısından olmasa da daha sonraki kuşaklar açısından değişime açık bir kültürel kimlik öğesidir. İlk kuşak gündelik hayatlarında Türkçe'yi kullansa da gençler İngilizceyi iyi bilmektedir. Bu durum ilk kuşakta, ileride kültürel kimliklerini kaybedecekleri ve asimile olacakları gibi kaygılara yol açmaktadır. Bunun yanı sıra Ahıska Türkleri arasında çok dilliliğin yaygın olduğu

gözlenmiştir. Daha önce Özbekistan'a, oradan da Rusya'ya göç ettirilmeleri çok dilliliği açıklamaktadır. Kendi aralarında konuşurken arasına Özbekçe ve Rusça kelimelerin serpiştirildiği, dışarıdan birisinin anlamasının zor olduğu bir Türkçe kullanmaktadırlar. Türk birisiyle konuşurken ise daha yalın bir Türkçe kullanmaya özen göstermektedirler.

Son olarak kendilerini tanımlarken Ahıska Türkü kavramının kullanılmasından hoşnut olmadıkları, kendilerini Türk ya da Osmanlı Türk'ü olarak tanımladıkları dikkat çekmektedir. Ahıska, onlar için sadece coğrafi bir tanımlamadan ibarettir. Bu çalışmada da Ahıska kavramı coğrafi bir adlandırmadan öte bir anlam taşımamakta, grubun kendilerini tanımlarken kullandıkları kimlik tanımları kabul edilmektedir. Ahıska Türkleri, yurtlarından çok uzakta yaşıyor olsalar da dinlerini, kültürlerini ve kimliklerini korumayı başarmış bir topluluktur.

Kaynaklar

- Ağır, Osman ve Murat Sezik (2015). "Suriye'den Türkiye'ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları". *Birey ve Toplum* 5 (9): 95-123.
- Aka, Assiye (2010). "Kimliğe Teorik Yaklaşımlar". *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi* 34 (1): 17-24.
- Aliyeva, Minara (2015). "Ahıskalı Türklerde Dilin Önemi ve Yazı Dili Sorunu". *Uluslararası Ahıska Hukuki ve Sosyal Sorunlar Sempozyumu*. Ankara: Astana Yay. 435-443.
- Alver, Köksal (2006). "Edebiyat ve Kimlik". *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi* 13 (2): 32-42.
- Aslan, Ahmet Ali (2015). "Ahıska Türklerinin Amerika'ya Göçü: Amerika'nın Uyguladığı Bir Sosyal Mühendislik Projesi". *Uluslararası Ahıska Hukuki ve Sosyal Sorunlar Sempozyumu*. Ankara: Astana Yay. 58-76
- Aydingül, Ayşegül (2013). "Ahıska Türklerinin Dünü, Bugünü ve Yarını". *Yeni Türkiye Türk Dünyası Özel Sayısı II*: 2665-2674.
- Aydingün, Ayşegül ve İsmail Aydingün (2014). *Ahıska Türkleri Ulusötesi Bir Topluluk Ulusötesi Aileler*. Ankara: Ahmet Yesevi Üniversitesi MHB Yay.
- Aydingün, Ayşegül, Çiğdem Balım Harding, Matthew Hoover, Igor Kuznetsov & Steve Swerdlow (2006). *Meskhetian Turks-An Introduction to Their History, Culture and Resettlement Experiences*. Washington: Center for Applied Linguistics.

- Barth, Frederick (2001). *Etnik Gruplar ve Sınırları: Kültürel Farklılığın Toplumsal Organizasyonu*. Çev. A. Kaya ve S. Gürkan. İstanbul: Bağlam Yay.
- Bilgin, Nuri (2007). *Kimlik İnşası*. İzmir: Aşina Yay.
- Buntürk, Seyfeddin (2015). “Sovyet Belgeleriyle 1944 Ahıska Sürgünü”. *Uluslararası Ahıska Hukuki ve Sosyal Sorunlar Sempozyumu*. Ankara: Astana Yay. 87-99.
- Demiray, Erdinç (2012). “Anavatanlarından Sekiz Ülkeye Dağıtılmış Bir Halk: Ahıska Türleri”. *Turkish Studies* 7 (3): 877-885.
- Eyce, Berrin (1994). *Konya’da Küçük Sanayide Çalışan Ailelerde Kadının Sosyal Kontrol Gücü*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Geertz, Clifford (1963). “The Integrative Revolution: Primordial Sentiments and Civil Politics In The New States”. *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books. 105-157.
- Hasanoğlu, İbrahim (2015). “Ahıska Türklerinin Geri Dönüş Sorunu ve Gürcistan’ın Yükümlülükleri”. *OAKA* 10 (20): 75-105.
- Hutchinson, John ve Anthony Smith (1996). *Ethnicity*. Oxford: Oxford University Press.
- Kahraman Özözen, Selver ve Aydın İbrahimov (2013). “Kafkaslardan Sürgün Bir Toplumun Bitmeyen Göçü: Çanakkale’de Ahıska Türkleri”. *Ege Coğrafya Dergisi* 22 (2): 77-90.
- Karaduman, Sibel (2010). “Modernizimden Postmodernizme Kimliğin Yapısal Dönüşümü”. *Journal of Yasar University* 17 (5): 2886-2899.
- Kolukırık, Suat (2011). “Sürgün, Toplumsal Hafıza ve Kültürel Göç: ABD’deki Ahıska Türkleri Üzerine Bir Araştırma”. *Bilig - Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi* 59: 167-190.
- Kurt, Selim (2015). “Ahıska Türkleri ve Ahıska Yurdunun Türkiye İçin Önemi”. *Uluslararası Ahıska Hukuki ve Sosyal Sorunlar Sempozyumu*. Ankara: Astana Yay. 193-212.
- Kurt, Halil ve Mehmet Ali Açıkgöz (2017). “ABD’de Yaşayan Ahıska Türkleri”. *MUTAD* IV (1): 107-127.
- Kümbetoğlu, Belkis (2005). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yay.
- Önder, Ali Tayyar (2002). *Türkiye’nin Etnik Yapısı, Halkımızın Kökenleri ve Gerçekler*. İstanbul: Pozitif Yay.
- Özer, İnan (2004). *Kentleşme, Kentleşme ve Kentsel Değişme*. Bursa: Ekim Kitabevi.
- Patton, Michael Q. (2002). *Qualitative Research and Evaluation Methods*. Thousands Oaks, Sage Publication.
- Schonpflug, Ute (2009). *Cultural Transmission*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Shills, Edward (1957). “Primordial, Personal, Sacred and Civil Ties”. *British Journal*

- of Sociology* 8 (2): 130-45.
- Sözen, Edibe (1998). “Modernite ve Kültürel Kimlik”. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi* 25 (1): 153-160.
- Timur, Serim (1972). *Türkiye’de Aile Yapısı*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yay.
- Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yay.
- Yıldız, Recep ve Sakine Demir (2015). “Mili Kimliğin Oluşumunda Zihniyet”. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 8: 1-25.
- Yılmaz, Abdurrahman (2014). “Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri”. *Turkish Studies* 9 (2): 1685-1704.
- Yılmaz, Ali ve Rüstem Mustafa (2014). “1992 Sonrası Türkiye’ye Göç Eden Ahıska Türklerinin Göç, İskân ve Uyum Sorunlarına İlişkin Bir Araştırma, Bursa Örneği”. *Studies of the Ottoman Domain* 4 (6): 1-19.
- Yüzbey, İrade (2008). “Ahıskalı Türkler ve Kültürleri” *Turkish Studies* 3 (7): 679-695.

The Construction of Ahıska Identity in Migration Process: Ahıska Turks who Migrated to The United States*

Tuğça Poyraz**
Abdurrahim Güler***

Abstract

In this study, elements constituting identities of Ahıska Turks who migrated to Jacksonville, Florida, between 2005 and 2007 was tackled in terms of migration process. The objective of this study is to present the reasons why the Ahıska Turks migrated to United States, the problems they faced before migration, and the effects of migration process on their identities. Data are obtained during January-March, 2016 from Ahıska Turks who live in Jacksonville, Florida. In-depth interviews with 9 Ahıska Turks and the participant observation was conducted in spaces where they spend their daily lives by forming an interaction in order to comprehend their social realities from their own point of view. The study revealed that discrimination toward Ahıska Turks before their migration to the United States was the most important problem they had. Further, It was observed that the Ahıska Turks involuntarily migrated to the United States with their families and they preserved the fundamental elements of their identities after their migration. Moreover, the basic elements determining the identity of Ahıska Turks are found to be Turkishness, Turkish, and Islam.

Keywords

Ahıska Turks, migration, forced migration, chain migration, cultural identity, ethnic identity, religious identity.

* Date of Arrival: 03 February 2018 – Date of Acceptance: 12 July 2018

You can refer to this article as follows:

Poyraz, Tuğça ve Abdurrahim Güler (2019). "Ahıska Kimliğinin Göç Sürecinde İnşası: Amerika'ya Göç Eden Ahıska Türkleri". *bilig – Journal of Social Sciences of the Turkic World* 91: 187-216.

** Assoc. Prof. Dr., Hacettepe University, Faculty of Letters, Department of Sociology – Ankara/Turkey
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3717-4728>
tpoyraz@hacettepe.edu.tr

*** Dr. Lecturer, Agri İbrahim Çeçen Üniversitesi, Faculty of Sciences and Letters, Department of Sociology – Agri/Turkey
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0317-8221>
aguler@agri.edu.tr

Идентичность месхетинцев в процессе миграции в США*

Тугча Пойраз**

Абдуррахим Гюлер***

Аннотация

В этом исследовании рассмотрены с точки зрения процесса миграции элементы, составляющие идентичность месхетинских турок, которые мигрировали в Джексонвилл, штат Флорида, между 2005 и 2007 годами. Цель данного исследования - представить причины, по которым турки-месхетинцы мигрировали в Соединенные Штаты, проблемы, с которыми они сталкивались до миграции, и влияние миграционного процесса на их идентичность. Используются данные, полученные в январе-марте 2016 года от турок-месхетинцев, которые живут в Джексонвилле, штат Флорида. Обстоятельные интервью с девятью месхетинцами и наблюдения за ними проводились в местах, где они проводят свою повседневную жизнь, было обеспечено взаимодействие, которое позволило характеризовать социальные реалии месхетинцев с их собственной точки зрения. Исследование показало, что дискриминация в отношении этой группы до их переселения в Соединенные Штаты была самой важной проблемой, с которой они столкнулись. Кроме того, было отмечено, что турки-месхетинцы вынужденно мигрировали в Соединенные Штаты вместе со своими семьями, и они сохранили основополагающие элементов своей самобытности после миграции, среди которых основными можно считать принадлежность к тюркским народам, тюркский язык и ислам.

Ключевые слова

турки-месхетинцы, миграция, вынужденная миграция, цепная миграция, культурная идентичность, этническая идентичность, религиозная идентичность.

* Поступило в редакцию: 03 февраля 2018 г. – Принято в номер: 12 июля 2018 г.

Ссылка на статью:

Poyraz, Tuğca ve Abdurrahim Güler (2019). “Ahıska Kimliğinin Göç Sürecinde İnşası: Amerika’ya Göç Eden Ahıska Türkleri”. *bilig* – Журнал Гуманитарных Наук Тюркского Мира 91: 187-216.

** Доц., д-р, Университет Хаджеттепе, Филологический факультет, отделение социологии – Анкара / Турция
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3717-4728>
tpoyraz@hacettepe.edu.tr

*** Д-р, преподаватель, Университет имени Ибрагима Чечена, г. Агры, Факультет искусств и наук, кафедра социологии – Агры / Турция
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0317-8221>
aguler@agri.edu.tr